

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

« 29 » 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 29 » 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Соціальне консультування у міжсекторальній взаємодії»

ступінь вищої освіти – магістр

галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

спеціальність П10 Соціальна робота та консультування

освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та соціальна політика»

Кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	1	32	14	5	6	93	150	1

29. 08 2025

Тернопіль –ЗУНУ
2025

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми підготовки магістра галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення спеціальності І10 Соціальна робота та консультування, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 8, від 26.06.2025 року).

Робочу програму склала професор кафедри психології та соціальної роботи, д.пед.н., професор **Парфанович Іванна Іванівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Гарант ОНП «Соціальна робота та соціальна політика»
д.психол.н., професор

Сергій ШАНДРУК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальне консультування у міжсекторальній взаємодії»

1. Опис дисципліни

Дисципліна «Соціальне консультування у міжсекторальній взаємодії»	Галузь знань, спеціальність, ОНП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	Статус дисципліни <i>обов'язкова</i> Мова навчання <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність; П10 Соціальна робота та консультування Освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та соціальна політика»	Рік підготовки: <i>Денна -1</i> Семестр: <i>Денна -1</i>
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти - магістр	Лекції: <i>Денна - 32</i> Практичні заняття: <i>Денна -14</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна - 93</i> Індивідуальна робота - 5 Тренінг - 6
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 3,7		Вид підсумкового контролю <i>- екзамен</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Соціальне консультування у міжсекторальній взаємодії»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Формування у студентів знань і вмінь здійснення консультативної роботи з метою забезпечення умов розвитку і життєдіяльності індивідів у суспільстві, організації попередження і подолання їхньої соціальної дезадаптації та виходу з проблемних чи кризових ситуацій; розвиток навичок міжсекторальної взаємодії закладів, установ, організацій та соціальних інститутів задля забезпечення системного і комплексного надання соціальних послуг клієнтам, групам людей, спільнотам; здобуття високопрофесійного рівня диференційованого обслуговування різних категорій населення з урахуванням варіативності механізмів соціального консультування у міжсекторальній взаємодії закладів, установ, організацій та соціальних інститутів.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти нормативно-правове забезпечення організації консультативної роботи з питань попередження і подолання проблемних чи кризових ситуацій;
- сформувані розуміння стратегії профілактики соціальної дезадаптації та асоціальної відповідальності осіб;
- ознайомити студента з нормативними принципами у сфері консультативної роботи різних соціальних структур;
- проаналізувати форми та методи консультативної роботи у діяльності різних соціальних структур;
- дослідити організаційні форми провадження соціального консультування в між секторальній взаємодії;
- теоретично обґрунтувати процеси трансформації соціального консультування в Україні з урахуванням викликів сьогодення;
- визначити чинники, що сприятимуть просуванню європейських наукових стандартів в українському середовищі з питань консультативної роботи з індивідами, групами осіб;
- сприяти формуванню моральних цінностей індивіда як основи нормативної поведінки у процесі консультативної роботи;
- використовувати сучасні технології сприяння розвитку індивіда у соціально-консультативній діяльності соціальних структур зокрема та в їх між секторальній взаємодії (правова, медична, освітня, соціально-культурна, інформаційна, морально-духовна та ін.).

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність працювати в команді.

ФК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування за спеціальністю **I10 Соціальна робота та консультування** (231 Соціальна робота) та базових знань першого (бакалаврського) рівня.

2.5. Результати навчання.

За результатами навчання студенти повинні:

ПРН11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.

ПРН17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПРН22. Розробляти та рефлексувати механізми реалізації соціально-гуманітарної політики України, а також налагоджувати міжінституційну взаємодію та міжвідомчу координацію діяльності у цій сфері.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Соціальне консультування як напрям діяльності закладів, установ, організацій

Тема 1. Соціальне консультування: сутність та специфіка.

Зміст соціального консультування як виду соціальної роботи. Консультація як технологія і форма взаємодії між двома або більше людьми. Загальний, спеціальний, навчальний, договірний типи консультування. Функції консультанта. Напрями консультування: медико-соціальне, психолого-педагогічне, соціально-правове, соціально-управлінське та ін. Соціономічний напрям консультування. Індивідуальна і групова форми консультування. Конкретне консультування як вид консультації. Програмне консультування як вид консультації та зосередження основної уваги на організаційних питаннях як його підвид. Поєднання конкретного і програмного підходів як форма консультування. Просторова організація консультацій. Контактне консультування: бесіда, інтерв'ю, інші форми роботи при контактному консультуванні. Дистанційне консультування: специфіка, форми. Консультування по переписці або Скриб-терапія. Категорії громадян країни, які потребують консультативної допомоги.

Тема 2. Соціальне консультування у соціальній роботі та педагогіці з теоретичної позиції.

Соціальне консультування (каунселінг) як процес, під час якого спеціаліст дає рекомендації з розв'язання соціальних проблем клієнта. Поняття консультування в соціальній та соціально-педагогічній діяльності. Підходи до розуміння соціального консультування. Є.Холостова, А.Капська, Л.Завацька, Н.Нікітіна, М.Глухова, В.Сорочинська, О.Пожидаєва, Л.Кузнєцова про сутність і види соціального консультування. Послідовні етапи соціального консультування. Форми і методи діяльності в соціальному консультуванні: монолог клієнта і аналіз ситуації, що здійснюється спільно з консультантом; діалог, вільна бесіда клієнта і консультанта; відповіді консультанта на прямі запитання клієнта; різноманітні тестування; тренінги та навчання. Бесіда як головний метод консультування. Сімейне консультування. Системний підхід та принципи циркулярності, нейтральності. Модель консультування. Кризове втручання. А.Арнольдов, В.Бочарова про типи втручання.

Тема 3. Соціальне консультування як процедура і технологія.

Вимоги до підготовки соціальних працівників та місце знань, умінь, навичок соціального консультування. Соціальне консультування у психологічній і соціальній парадигмах як особливий вид допомоги клієнту і соціальним групам. Види допоміжних стратегій. Процедури підтримки (вентильовання, прояснення; реалістичне заспокоювання; сприйняття у взаємовідносинах; логічна дискусія; демонстративна поведінка; надання інформації; надання порад і опіки; середовищні впливи). Модифікуючі процедури (рефлекторне спілкування; техніки конфронтації; техніки прояснення). Психосоціальний підхід як використання техніки психологічного консультування і соціальної роботи. Базові консультативні навички. Міжособистісні навички і вміння соціального працівника-консультанта. Здібності (вибудовувати і підтримувати ділові/робочі взаєностосунки; працювати з гарними почуттями та усвідомлювати їх вплив на самих себе і на інших людей; вміти працювати з агресивністю клієнтів, їхньою ворожістю і гнівом, чітко усвідомлюючи ризик для себе та інших; виявляти, розуміти й інтерпретувати поведінку інших). Порівняння психосоціального і психологічного консультування.

Тема 4. Міжсекторальна взаємодія соціальних структур та інститутів.

Історія Українських недержавних організацій. Взаємодія недержавних організацій з державою. Класифікація та огляд діяльності державних та недержавних організацій України. Класифікація та огляд діяльності Українських НДО. Правозахисні державні й недержавні організації. Роль недержавних організацій у вирішенні проблем у соціальній сфері в Україні удосконалення партнерства у державному і недержавному секторах.

Змістовий модуль 2.

Соціально-організаційне та практичне забезпечення соціального консультування у взаємодії соціальних структур та інститутів

Тема 5. Можливості й ресурси соціального консультування в державі.

Структури, що здійснюють соціальне консультування: органи державної виконавчої влади, місцевого самоврядування; соціальні служби; релігійні, благодійні, громадські організації; волонтери; фізичні особи. Територіальні громади та можливості соціального консультування. Специфіка консультування залежного від закладу, установи, організації. Державний і недержавний сектори надання соціальних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку. Взаємодія державного і недержавного секторів. «Центр медико – соціальної реабілітації». Благодійний фонд « Майбутнє сиріт». Пенсійний Фонд України. Притулок для дітей служби у справах дітей ОДА. Центри соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян. Соціально-психологічна служба. Центри по усиновленню дітей та ін.

Тема 6. Телефонне консультування та історія його розвитку в Україні.

«Телефони довіри» та хронологія їх поширення в державі. «Молодіжний телефон довіри» в Одесі та специфіка його функціонування. Українська національна Асоціація телефонних консультантів. Міжнародні норми IFOTES та мови їх дотримання в Україні. Розробка уніфікованої класифікації проблем та підходи до їх вирішення. Навчальні семінари, тренінги за запитами соціальних служб з питань телефонного консультування. Супервізорство як шлях налагодження ефективного телефонного консультування.

Тема 7. Історія консультативної допомоги за кордоном. Телефонне консультування у світі.

Лондон як інститут виникнення міжнародного руху телефонної допомоги. Діяльність Чада Вари й поширення досвіду в Європі, Австралії, Азії. «Лайф Лайн Інтернешнл» (Міжнародні Лінії Життя): масштаби діяльності та форми роботи. Рух «самаритян». «Біфрендерс Інтернешнл» як організація руху «самаритян». Центри «Біфрендерс Інтернешнл» сьогодні. Принципи і практичні правила діяльності «Біфрендерс Інтернешнл». Міжнародна Федерація Служб Невідкладної допомоги (IFOTES). Організаційні основи діяльності IFOTES (цілі, принципи, методи, плани). Напрями діяльності IFOTES – створення баз наукових досліджень; профілактика суїциду; просвіта спільнот; навчання.

Тема 8. Суб'єкт соціального консультування та етика роботи.

Зміст етики соціального консультування. Загальні риси етики консультативної роботи. Умови забезпечення ефективності консультативної роботи. Вимоги, які ставляться до суб'єкта консультативної роботи. Ролі консультанта–соціального працівника. Завершення консультування. Помилки консультативної роботи. Синдром професійного вигорання консультативного працівника. Зумовленість консультативної роботи вихідним станом об'єкта-суб'єкта. Невербальні елементи практичної підготовки кадрів, які проводять консультативну роботу. Непередбачувані ситуації у процесі консультативної роботи. Вербальні бар'єри у спілкуванні. Бажані вербальні й невербальні прояви при проведенні консультації. Небажані вербальні й невербальні характеристики соціального консультування.

Змістовий модуль 3.

Міжсекторальна взаємодія як диференційований підхід до комплексного забезпечення консультативної роботи

Тема 9. Соціально-психологічні передумови консультативної роботи.

Основні орієнтації клієнтів. Немотивовані клієнти з рентною та ігровою орієнтаціями. Клієнт, який здійснює протидію. Типи протидій клієнта. Прийоми для подолання протидій об'єкта-суб'єкта соціального консультування. Важка особистість як об'єкт роботи. Особи з алкогольною чи наркотичною залежністю. Асоціальні особистості. Люди з обмеженими можливостями. Психічно хворі члени сімей. Люди, що перенесли травму. Престарілі люди. Діти з адиктивною поведінкою. Дезадаптовані діти й підлітки. Особи, які проявляють протиправу поведінку. Агресивні особи й такі, що допускають насилля в сім'ї. Акцентуйовані особи. Гіпертимні особистості. Застрягаючі (параноїдальні) особистості. Емотивні особистості. Педантичні особистості. Тривожні (сензитивні) особистості. Циклотимні особистості. Демонстративні (істеричні) особистості. Неврівноважені (епілептоїдні) особистості. Дистимічні (гіпотимні) особистості. Екзальтовані особистості. Шизоїдні особистості.

Тема 10. Специфіка консультативної роботи з індивідом в діяльності різних закладів, установ, організацій.

Діагностика як етап консультативної роботи. Етапи роботи з індивідом. Визначення образу бажаного майбутнього. Вибір і застосування засобів. Традиційні та специфічні форми консультативної роботи з індивідом. «Перетворюючий пресинг». Індивідуальна психологічна (психосоціальна) підтримка. «Директивна підтримка». Технологічність соціальної і соціально-педагогічної консультації індивіда. Діагностика як елемент технології консультативної роботи. Втручання в ситуацію. Робота над мотивацією. Проблемний аналіз і діагностика. Встановлення договірних відносин. Соціальна терапія. Різновиди індивідуальної консультативної роботи. Зміст та механізми організації роботи з індивідами за різними категоріями неблагополуччя.

Поняття адаптації, її види. Різні підходи щодо визначення адаптації індивіда. Поняття соціалізації. Поняття адаптації Ж.Піаже, Г.Айзенка, Р.Хенкі, Л.Філіпса, Т.Шибутані та ін. Адаптованість. Показники дезадаптованості. Ситуації фрустрації. Привація і депривація. Структура суспільства за допомогою навчання і виховання. Специфічні особливості соціальної адаптації. Соціально-психологічна адаптація. Адаптованість як справжня чи відносна гармонійність між суб'єктивними цілями і кінцевими результатами. Неадаптованість. Дезадаптованість, показники дезадаптованості. Соціальні ситуації. Ситуації фрустрації. Механізми соціально-психологічної адаптації.

Технології консультиування: осіб з суїцидальними і парасуїцидальними спробами; осіб віктимної поведінки; осіб – жертв сімейного насильства; осіб – жертв агресивної поведінки в сім'ї, колективі, групі; осіб, які постраждали від шахрайства; осіб, які перебувають у контакті з психічно хворими людьми; осіб – жертв сексуального насильства; осіб – жертв та/чи кривдників психологічного насильства; осіб, які постраждали від екологічних проблем; осіб, які мають статус переселенців; внутрішньо переміщених осіб. Ієрархія структур, що надають консультативну роботу. Проблеми, труднощі, недоліки, успіхи в роботі закладів, установ, організацій, що надають консультативну підтримку населенню громади.

Перелік тем	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Соціальне консультування: сутність та специфіка.	4	1	9	2	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 2. Соціальне консультування у соціальній роботі та педагогіці з теоретичної позиції.	2	1	9			
Тема 3. Соціальне консультування як процедура і технологія.	4	1	5			
Тема 4. Міжсекторальна взаємодія соціальних структур та інститутів.	2	1	5			
Змістовий модуль 2.						

Тема 5. Можливості й ресурси соціального консультування в державі.	2	1	9	2	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 6. Телефонне консультування та історія його розвитку в Україні.	2	1	9			
Тема 7. Історія консультативної допомоги за кордоном. Телефонне консультування у світі.	4	1	5			
Тема 8. Суб'єкт соціального консультування та етика роботи.	2	1	5			
Змістовий модуль 3.						
Тема 9. Соціально- психологічні передумови консультативної роботи.	4	1	9	1	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 10. Специфіка консультативної роботи з індивідом в діяльності різних закладів, установ, організацій.	4	2	9			
Тема 11. Соціальна адаптація клієнта як мета і результат соціального консультування.	2	1	9			
Тема 12. Консультативна робота з різними категоріями клієнтів.	2	2	10			
Разом	32	14	93	5	6	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема. Соціальне консультування: сутність та специфіка. Соціальне консультування у соціальній роботі та педагогіці з теоретичної позиції.

Питання для обговорення:

1. Зміст соціального консультування як виду соціальної роботи. Загальний, спеціальний, навчальний, договірний типи консультування.
2. Функції консультанта. Напрями консультування: медико-соціальне, психолого-педагогічне, соціально-правове, соціально-управлінське та ін.
3. Індивідуальна і групова форми консультування.
4. Поєднання конкретного і програмного підходів як форма консультування. Контактне консультування: бесіда, інтерв'ю, інші форми роботи при контактному консультуванні. Дистанційне консультування: специфіка, форми. Консультування по переписці або Скриб-терапія.
5. Категорії громадян країни, які потребують консультативної допомоги.
6. Соціальне консультування (каунселінг) як процес, під час якого спеціаліст дає рекомендації з розв'язання соціальних проблем клієнта. Підходи до розуміння соціального консультування.
7. Послідовні етапи соціального консультування. Форми і методи діяльності в соціальному консультуванні: монолог клієнта і аналіз ситуації, що здійснюється спільно з консультантом; діалог, вільна бесіда клієнта і консультанта; відповіді консультанта на прямі запитання клієнта; різноманітні тестування; тренінги та навчання. Бесіда як головний метод консультування.
8. Сімейне консультування.
9. Системний підхід та принципи циркулярності, нейтральності.
10. Модель консультування. Кризове втручання. А.Арнольдов, В.Бочарова про типи втручання.

Практичне заняття № 2

Тема. Соціальне консультування як процедура і технологія.

Питання для обговорення:

1. Вимоги до підготовки соціальних працівників та місце знань, умінь, навичок соціального консультування.
2. Соціальне консультування у психологічній і соціальній парадигмах як особливий вид допомоги клієнту і соціальним групам.
3. Види допоміжних стратегій.
4. Процедури підтримки (вентильовання, прояснення; реалістичне заспокоювання; сприйняття у взаємовідносинах; логічна дискусія; демонстративна поведінка; надання інформації; надання порад і опіки; середовищні впливи).
5. Модифікуючі процедури (рефлекторне спілкування; техніки конфронтації; техніки прояснення).
6. Психосоціальний підхід як використання техніки психологічного консультування і соціальної роботи. Базові консультаційні навички.
7. Міжособистісні навички і вміння соціального працівника-консультанта.
8. Здібності (вибудовувати і підтримувати ділові/робочі взаєностосунки; працювати з гарними почуттями та усвідомлювати їх вплив на самих себе і на інших людей; вміти працювати з агресивністю клієнтів, їхньою ворожістю і гнівом, чітко усвідомлюючи ризик для себе та інших; виявляти, розуміти й інтерпретувати поведінку інших).
9. Порівняння психосоціального і психологічного консультування.

Практичне заняття № 3

Тема. Можливості й ресурси соціального консультування в державі.

Питання для обговорення:

1. Структури, що здійснюють соціальне консультування: органи державної виконавчої влади, місцевого самоврядування; соціальні служби; релігійні, благодійні,

громадські організації; волонтери; фізичні особи.

2. Територіальні громади та можливості соціального консультування.
3. Специфіка консультування залежного від закладу, установи, організації.
4. Державний і недержавний сектори надання соціальних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку.
5. Взаємодія державного і недержавного секторів.
6. «Центр медико – соціальної реабілітації». Благодійний фонд «Майбутнє сиріт». Пенсійний Фонд України. Притулок для дітей служби у справах дітей ОДА. Центри соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацевдатних громадян. Соціально-психологічна служба. Центри по усиновленню дітей та ін.

Практичне заняття № 4

Тема. Телефонне консультування та історія його розвитку в Україні. Історія консультативної допомоги за кордоном. Телефонне консультування у світі.

Питання для обговорення:

1. «Телефони довіри» та хронологія їх поширення в державі.
2. «Молодіжний телефон довіри» в Одесі та специфіка його функціонування.
3. Українська національна Асоціація телефонних консультантів.
4. Міжнародні норми IFOTES та мови їх дотримання в Україні. Розробка уніфікованої класифікації проблем та підходи до їх вирішення.
5. Навчальні семінари, тренінги за запитами соціальних служб з питань телефонного консультування. Супервізорство як шлях налагодження ефективного телефонного консультування.
6. Лондон як інститут виникнення міжнародного руху телефонної допомоги.
7. Діяльність Чада Вари й поширення досвіду в Європі, Австралії, Азії.
8. «Лайф Лайн Інтернешнл» (Міжнародні Лінії Життя): масштаби діяльності та форми роботи.
9. Рух «самаритян». «Біфрендерс Інтернешнл» як організація руху «самаритян». Центри «Біфрендерс Інтернешнл» сьогодні. Принципи і практичні правила діяльності «Біфрендерс Інтернешнл».
10. Міжнародна Федерація Служб Невідкладної допомоги (IFOTES). Організаційні основи діяльності IFOTES (цілі, принципи, методи, плани). Напрями діяльності IFOTES – створення баз наукових досліджень; профілактика суїциду; просвіта спільнот; навчання.

Практичне заняття № 5

Тема. Суб'єкт соціального консультування та етика роботи.

Питання для обговорення:

1. Зміст етики соціального консультування. Загальні риси етики консультативної роботи.
2. Умови забезпечення ефективності консультативної роботи.
3. Вимоги, які ставляться до суб'єкта консультативної роботи.
4. Ролі консультанта–соціального працівника.
5. Завершення консультування.
6. Помилки консультативної роботи. Синдром професійного вигорання консультативного працівника. Зумовленість консультативної роботи вихідним станом об'єкта-суб'єкта.
7. Невербальні елементи практичної підготовки кадрів, які проводять консультативну роботу.
8. Непередбачувані ситуації у процесі консультативної роботи.
9. Вербальні бар'єри у спілкуванні. Бажані вербальні й невербальні прояви при проведенні консультації. Небажані вербальні й невербальні характеристики

соціального консультування.

Практичне заняття № 6

Тема. Соціально-психологічні передумови консультативної роботи. Специфіка консультативної роботи з індивідом в діяльності різних закладів, установ, організацій.

Питання для обговорення:

1. Основні орієнтації клієнтів. Немотивовані клієнти з рентною та ігровою орієнтаціями.
2. Клієнт, який здійснює протидію. Типи протидій клієнта.
3. Прийоми для подолання протидій об'єкта-суб'єкта соціального консультування.
4. Важка особистість як об'єкт роботи. Особи з алкогольною чи наркотичною залежністю. Асоціальні особистості. Люди з обмеженими можливостями. Психічно хворі члени сімей. Люди, що перенесли травму. Престарілі люди. Діти з адиктивною поведінкою. Деадаптовані діти й підлітки. Особи, які проявляють протиправу поведінку. Агресивні особи й такі, що допускають насилля в сім'ї. Акцентуовані особи. Гіпертимні особистості. Застраючі (параноїдальні) особистості. Емотивні особистості. Педантичні особистості. Тривожні (сензитивні) особистості. Циклотимні особистості. Демонстративні (істеричні) особистості. Неврівноважені (епілептоїдні) особистості. Дистимічні (гіпотимні) особистості. Екзальтовані особистості. Шизоїдні особистості.
5. Етапи роботи з індивідом.
6. Визначення образу бажаного майбутнього. Вибір і застосування засобів.
7. Традиційні та специфічні форми консультативної роботи з індивідом. «Перетворюючий пресинг». Індивідуальна психологічна (психосоціальна) підтримка. «Директивна підтримка». Технологічність соціальної і соціально-педагогічної консультації індивіда.
8. Діагностика як елемент технології консультативної роботи. Втручання в ситуацію. Робота над мотивацією. Проблемний аналіз і діагностика.
9. Встановлення договірних відносин.
10. Соціальна терапія.
11. Різновиди індивідуальної консультативної роботи.
12. Зміст та механізми організації роботи з індивідами за різними категоріями неблагополуччя.

Практичне заняття № 7

Тема. Соціальна адаптація клієнта як мета і результат соціального консультування. Консультативна робота з різними категоріями клієнтів.

Питання для обговорення:

1. Поняття адаптації, її види. Різні підходи щодо визначення адаптації індивіда. Адаптованість. Показники дезадаптованості.
2. Ситуації фрустрації. Привація і депривація. Структура суспільства за допомогою навчання і виховання.
3. Специфічні особливості соціальної адаптації. Соціально-психологічна адаптація.
4. Адаптованість як справжня чи відносна гармонійність між суб'єктивними цілями і кінцевими результатами. Неадаптованість. Дезадаптованість, показники дезадаптованості.
5. Соціальні ситуації. Механізми соціально-психологічної адаптації.
6. Технології консультування (осіб з суїцидальними і парасуїцидальними спробами; осіб віктимної поведінки; осіб – жертв сімейного насильства; осіб – жертв

агресивної поведінки в сім'ї, колективі, групі; осіб, які постраждали від шахрайства; осіб, які перебувають у контакті з психічно хворими людьми; осіб – жертв сексуального насильства; осіб – жертв та/чи кривдників психологічного насильства; осіб, які постраждали від екологічних проблем; осіб, які мають статус переселенців; внутрішньо переміщених осіб).

7. Ієрархія структур, що надають консультативну роботу.

8. Проблеми, труднощі, недоліки, успіхи в роботі закладів, установ, організацій, що надають консультативну підтримку населенню громади.

6. Самостійна робота студентів

Основною метою самостійної роботи є збільшення ефективності засвоєння змісту навчального курсу та використання отриманих знань, набутих умінь і навичок, здобутих у процесі лекційних, практичних занять. Самостійна робота полягає в опрацюванні сучасної навчальної і наукової фахової літератури та виконується студентами у формі написання рефератів. Реферати подаються викладачеві на перевірку у визначений термін.

Варіанти самостійної роботи з дисципліни

1. Регулювання консультативної роботи з правопорушниками у навчальному закладі.

2. Організація та регуляція консультативною роботою громадських організацій.

3. Організація та регуляція консультативною роботою благодійних організацій.

4. Менеджмент консультативної роботи з профілактики вживання алкогольних напоїв у навчальному закладі.

5. Особливості консультативної роботи з адиктивно спрямованими особами у діяльності центру соціальних служб.

6. Основи консультативної роботи у діяльності служби у справах дітей з особами аморальної поведінки.

7. Специфіка консультативної роботи з особами адиктивної поведінки у діяльності медичних закладів.

8. Особливості консультативної роботи з особами делінквентної поведінки.

9. Нормативно-правовий компонент і теорія у діяльності центрів соціально-медичної реабілітації.

10. Нормативно-правові і теоретичні засади діяльності шкільного психолога.

11. Організація консультативної роботи у діяльності управління освіти.

12. Організація консультативної роботи у діяльності служби у справах дітей.

13. Менеджмент і телефонне консультування у діяльності центрів соціально-медичної реабілітації.

14. Дослідити стан організації проведення консультативної роботи в одному із закладів м. Тернополя.

15. Телефонне консультування: неформальні групи як фактор впливу на характер поведінкових відхилень.

16. Телефонне консультування: неформальні об'єднання молоді та їх вплив на соціальну відповідальність індивіда.

17. Телефонне консультування: деформація міжстатевих стосунків.

18. Телефонне консультування: гендерний фактор у соціальному вихованні й профілактиці соціальної відповідальності.

19. Комплекс суб'єктів профілактики у попередженні і подоланні поведінкових девіацій індивідів.

20. Міжсекторна взаємодія на прикладі....

21. Організація консультування у діяльності центру соціальних служб.
22. Організація консультування у діяльності служби у справах дітей.
23. Регулятивний процес і профілактика поведінкових відхилень у дошкільному закладі.
24. Специфіка консультативної роботи з профілактики тютюнопаління у навчальному закладі.
25. Особливості консультативної роботи з молоддю різної статі у центрі соціальних служб.
26. Специфіка консультативної роботи з молоддю різної статі у відділі у справах молоді.
27. Особливості консультативної роботи з молоддю різної статі у навчальному закладі
28. Організація та регуляція консультативної роботою з сім'єю.... як соціальної служби (за вибором студента).
29. Особливості консультування з профілактики негативних соціальних явищ у молодіжному середовищі в діяльності відділу у справах молоді.
30. Основи консультативної роботи з молоддю різної статі у навчальному закладі.

7. Тренінг з дисципліни.

Структурно-тематичний план проведення тренінгу

Тема 1. Тренінг «Профілактика сімейного насильства серед молодих пар» (60 хв.).

Форми роботи: робота в парах, колективна робота, спільне обговорення.

Вступне слово.

Вправа 1. «Знайомство та презентація». «Любити – це відновлювати»

Вправа 2. «Гармонізація стосунків». «Інформаційне повідомлення»

Вправа 3. «Аналіз інформації»

Вправа 4: «Щаслива сім'я»

Перегляд презентації на тему «Відмінності між чоловіком та жінкою»

Вправа 5. «Підведення підсумку». Завершальний етап.

Тема 2. Тренінг «Профілактика розвитку шопоголізму» (60 хв.).

Форми та методи роботи.

1.Вправа «Принципи роботи в групі» (5 хв.)

2.Вправа «Намалюй своє ім'я» (5 хв.)

3.Міні-лекція «АУТОАГРЕСІЯ».

4.Диспут «Незакінчене речення» (7 хв.)

5. Дискусія «Ярлики з адикціями» (10 хв.)

6. «Покупки»

7. Диспут «Аналіз ситуації» (10 хв.)

8.Вправа «Водопад» (5 хв.)

9.Вправа:Гра «Шопоголік в ТГ»

10.Дискусія «Мої цінності» (5 хв.)

11.Вправа «Складаємо казку»

12.Вправа «Безкоштовні поради» (5 хв.)

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів тренінгу, самостійної роботи;
- екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (12 тем, 7 занять, 7 оцінок).	Модульний контроль проводиться на 7 практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль виставляється на підставі виконання письмового завдання, а саме: 10 тестових завдань, кожне з яких має 5 балів і двох теоретичних питання, кожне з яких має 25 балів.	Оцінювання за організацію та проведення тренінгу.	Оцінювання написання реферату, оформлення роботи згідно вимог - 60 балів Захист реферату - 40 балів	10 тестів – по 3 бали, 2 теоретичних питання – по 35 балів

Критерії оцінювання самостійної роботи

90–100 б.: Магістрант має глибокі, міцні і систематизовані знання навчального матеріалу, може їх успішно використовувати при виконанні завдання, інтерпретації одержаних результатів, у нестандартних ситуаціях, при вирішуванні проблемних питань. Відповідь відзначається повнотою, чіткістю і точністю формулювань, глибоким знанням проблеми, логічністю і послідовністю міркувань. Знання мають високий рівень узагальненості і широкий діапазон перенесення в нові умови. Наявний елемент нестандартності, креативності. Висновки до ІНДЗ зроблені самостійно.

75–89 б.: При вирішенні завдання він може самостійно відтворити основні закони, розкрити характерні особливості різних процесів, пов'язати знання з реальними явищами. Може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях. Відповідь є логічною, але недостатньо повною. Спостерігається значна ступінь творчості й ініціативи при вирішенні завдання. Наявні упущення в оформленні літературних джерел, висновків. Наявні позиції власного бачення досліджуваної проблеми.

65–74 б.: Магістрант не завжди розуміє сутність одержаного результату. Засвоєні знання мають недостатньо узагальнений характер, а тому студент може їх використовувати лише в ситуаціях, схожих із тими, які спостерігались за стандартних умов. Відчуває труднощі в

практичному використанні набутих знань. Операції аналізу і синтезу мають різний рівень розвитку, що впливає на розуміння явищ і процесів. Сформовані навички і вміння мають послаблену варіативність. Відсутній самостійний, творчий підхід до аналізу ситуацій.

60–64 б.: Засвоєні знання недостатньо систематизовані, а тому студент відчуває труднощі у виявленні якісних відмінностей між явищами. Допускає помилки, які сам не помічає. Сформовані навички і вміння мають послаблену варіативність, а тому можуть успішно функціонувати лише в подібних умовах. Відсутній самостійний, творчий підхід до аналізу ситуацій. Магістрант не розуміє сутності одержаних результатів

1–59 б.: Відтворення навчального матеріалу має фрагментарний характер. Магістрант має тільки елементарні уявлення про явища і процеси. Засвоєно лише деякі з основних понять, які студент не здатний застосувати при виконанні завдання. Невірно оформлені літературні джерела. Відсутній вступ, висновки, посилання на літературні джерела.

Критерії оцінювання знань магістрантів на практичних заняттях

90–100 б.: Магістрант має глибокі, міцні і систематизовані знання навчального матеріалу, може їх успішно використовувати при виконанні завдання III рівня, інтерпретації одержаних результатів, у нестандартних ситуаціях, при вирішуванні проблемних питань. Відповідь відзначається повнотою, чіткістю і точністю формулювань, глибоким знанням проблеми, логічністю і послідовністю міркувань. Знання мають високий рівень узагальненості і широкий діапазон перенесення в нові умови.

75–89 б.: Наявні знання міцно закріплені в пам'яті студента. При вирішенні завдання він може самостійно відтворити основні закони, розкрити характерні особливості різних процесів, пов'язати знання з реальними явищами. Може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях. Відповідь є логічною, але недостатньо повною. Спостерігається значна ступінь творчості й ініціативи при вирішенні завдання.

65–74 б.: Засвоєні знання мають недостатньо узагальнений характер, а тому студент може їх використовувати лише в ситуаціях, схожих із тими, які спостерігались за стандартних умов. Відчуває труднощі в практичному використанні набутих знань. Операції аналізу і синтезу мають різний рівень розвитку, що впливає на розуміння явищ і процесів. Сформовані навички і вміння мають послаблену варіативність. Відсутній самостійний, творчий підхід до аналізу ситуацій. Студент не завжди розуміє сутність одержаного результату.

60–64 б.: Засвоєні знання недостатньо систематизовані, а тому студент відчуває труднощі у виявленні якісних відмінностей між явищами. Допускає помилки при розв'язуванні задач, які сам не помічає. Сформовані навички і вміння мають послаблену варіативність, а тому можуть успішно функціонувати лише в схожих умовах. Відсутній самостійний, творчий підхід до аналізу ситуацій. Студент не розуміє сутності одержаних результатів

0–36 б.: Відтворення навчального матеріалу має фрагментарний характер. Магістрант має тільки елементарні уявлення про явища і процеси. Засвоєно лише деякі з основних понять, які студент не здатний застосувати при виконанні завдання III рівня.

Критерії оцінювання результатів підсумкового контролю

«Відмінно», 90–100 б.: Магістрант має глибокі, міцні і систематизовані знання навчального матеріалу, може їх успішно використовувати при виконанні завдання III рівня, інтерпретації одержаних результатів, у нестандартних ситуаціях, при вирішуванні проблемних питань. Відповідь відзначається повнотою, чіткістю і точністю формулювань, глибоким знанням проблеми, логічністю і послідовністю міркувань. Знання мають високий рівень узагальненості і широкий діапазон перенесення в нові умови.

«Добре», 75–89 б.: Наявні знання міцно закріплені в пам'яті студента. При вирішенні завдання він може самостійно відтворити основні закони, розкрити характерні особливості різних процесів, пов'язати знання з реальними явищами. Може самостійно

застосовувати знання в стандартних ситуаціях. Відповідь є логічною, але недостатньо повною. Спостерігається значна ступінь творчості й ініціативи при вирішенні завдання.

«Задовільно», 60-74 б.: Засвоєні знання мають недостатньо узагальнений характер, а тому студент може їх використовувати лише в ситуаціях, схожих із тими, які спостерігались за стандартних умов. Відчуває труднощі в практичному використанні набутих знань. Операції аналізу і синтезу мають різний рівень розвитку, що впливає на розуміння явищ і процесів. Сформовані навички і вміння мають послаблену варіативність. Відсутній самостійний, творчий підхід до аналізу ситуацій. Студент не завжди розуміє сутність одержаного результату.

«Незадовільно», 1-59 б.: Засвоєні знання недостатньо систематизовані, а тому студент відчуває труднощі у виявленні якісних відмінностей між явищами. Допускає помилки при розв'язуванні задач, які сам не помічає. Сформовані навички і вміння мають послаблену варіативність, а тому можуть успішно функціонувати лише в схожих умовах. Відсутній самостійний, творчий підхід до аналізу ситуацій. Магістрант не розуміє сутності одержаних результатів. Відтворення навчального матеріалу має фрагментарний характер. Магістрант має тільки елементарні уявлення про явища і процеси. Засвоєно лише деякі з основних понять, які студент не здатний застосувати при виконанні завдання III рівня.

Шкала оцінювання:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Комп'ютерний варіант лекцій	1-12
2.	Інтернет-джерела	
3.	Навчально-методичні рекомендації	
4.	Microsoft Power Point, MOODLE	
5.	Ноутбук, проектор	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Братищенко І. В. Управлінське консультування як інструмент організаційного

розвитку навчального закладу. URL : <http://lib2.znaimo.com.ua/docs/400/index-981895.html>.

2. Взаємодія соціального педагога з соціальними службами у роботі з родинами, які потрапили у складні життєві обставини. URL : <https://vseosvita.ua/library/embed/000avk-da3f.docx.html>.

3. Взаємодія соціального педагога та шкільного психолога. URL : http://social-vtl.blogspot.com/2013/07/blog-post_1670.html.

4. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні молоді. URL : <https://studentam.net.ua/content/view/2246/97/>.

5. Державний стандарт консультування, затверджений Міністерством соціальної політики України 2013 року. URL : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=153555&cat_id=102036.

6. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навч. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово». 2019. 240 с.

7. Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року. URL : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

8. Криза традиційних форм взаємодії школи та сім'ї: що змінить ситуацію. URL : <https://osvita.ua.com/2021/02/94720/>.

9. Молчанюк О. В. Взаємодія сім'ї та школи як важлива умова ефективності виховного процесу. *Вісник післядипломної освіти. Випуск 15(44). «Серія «Педагогічні науки»*. 2021. С. 192–205.

10. Нормативно-правові засади взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. URL : <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/832>.

11. Овод Ю. В. Налагодження ефективної взаємодії сім'ї і школи як одна із функцій соціального педагога. URL : <https://elar.khmn.edu.ua/items/f1423c58-94c4-4a38-830b-4b98db0f76bb>.

12. Омельченко С. О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків : монографія; Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. Луганськ : Альма-матер, 2017. 352 с.

13. Офіційний портал парламенту України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>.

14. Панченко С. П. Взаємодія соціального педагога школи та сім'ї. *Конотопський краєзнавчий збірник. Випуск I. 2023. с. 69–72.* URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/32741/1/Panchenko_social%20pedagogy.pdf;jsessionid=3DFEAD66C3F4B7A9C CC09552F1B8006A.

15. Вергун Д., Парфанович І. Взаємодія соціальних інститутів з питань профілактики інформаційних ризиків. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти», 14 березня 2025 р. Ч.2. Дніпро. С. 415–418.*

16. Гірняк А. Н., Парфанович А. Я., Парфанович І. І. Соціально-психологічний компонент суб'єктної взаємодії закладів, установ, організацій. *Наукові перспективи*. 2025. С. 112–119.

17. Красовська І., Парфанович І. Вплив командних активностей на продуктивність діяльності організації. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у воєнний та повоєнний періоди», 29–30 листопада 2023 року. Рівне. URL: https://www.rshu.edu.ua/images/news/2023/12/Prohr_mizhnar_nauk_prakt_konf_29-30-11-23.pdf.*

18. Соціальна взаємодія та соціальні відносини. URL : <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/http://nkkep.com/wp-content/uploads/2020/10/P3132-Sots..pdf>.

19. Соціальна зміна. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0.

20. Соціальна структура суспільства: тенденції її розвитку, основні види та елементи. URL : <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/9697/>.

21. Achenbach T. M. Manual for the ASEBA School-Age Forms & Profiles / T. M. Achenbach, L. A. Rescorla. Burlington : University of Vermont, Research Center for Children, Youth, & Families, 2001. 238 p.
22. Bongers I. L. The normative development of child and adolescent problem behavior / I. L. Bongers, H. M. Koot, J. van der Ende, F. C. Verhulst // Journal of Abnormal Psychology. 2003. Vol. 112, № 2. P. 179–192. URL: <https://doi.org/10.1037/0021-843X.112.2.179>.
23. The effects of a multiyear universal social-emotional learning program: The role of student and school characteristics / Conduct Problems Prevention Research Group // Journal of Consulting and Clinical Psychology. 2010. Vol. 78, № 2. – P. 156–168. URL: <https://doi.org/10.1037/a0018607>.
24. Latent heterogeneity of deviant behaviors and associated factors among ethnic minority adolescents: a latent class analysis / Y. Zhang, X. Li, M. Wang [et al.] // Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health. – 2024. – Vol. 18, Art. 32. URL: <https://doi.org/10.1186/s13034-024-00771-7>.
25. Parfanovych I. Objective and subjective risks of professional burnout of a social worker. *Theoretical foundations of pedagogy and education: collective monograph* / Hritchenko T., Loiuk O., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2021. 994 p. Available at : DOI - 10.46299/ISG.2021.MONO.PED.III. P. 650–665. URL: <https://isg-konf.com/uk/theoretical-foundations-of-pedagogy-and-education-ua/>

Додаткові:

1. Соціальна педагогіка: словник-довідник / Т. Ф. Алексєєнко, Ю. М. Жданович, І. Д. Зверєва та ін.; за заг. ред. Т. Ф. Алексєєнко. Вінниця : Планер, 2009. 542 с.
2. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: навч. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово». 2018. 240 с.
3. Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року. URL : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
4. Міжсекторальна взаємодія в умовах превентивного виховного середовища: навчально-методичний посібник / автори-упорядн. В. І. Кириченко, О. О. Єжова. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 172 с.
5. Основи психологічного консультування (лекційний курс) : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Практична психологія» / уклад. Б.А. Якимчук, І.П. Якимчук. Умань : ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.
6. Сорочинська В. Є. Організація роботи соціального педагога : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К. : Кондор, 2005. С. 111–122.
7. Трубавіна І.М. Консультування сім'ї. Частина І. К.: ДЦССМ, 2013. 88 с.